

Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Департамент освіти і науки, молоді та спорту
Закарпатської обласної військової адміністрації –
Закарпатської обласної державної адміністрації
Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти
Державний університет Молдови
Інститут цифровізації освіти НАПН України
Івано-Франківський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
КЗ «Житомирський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради
Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА: АКТУАЛЬНІ ДИСКУРСИ

**Збірник наукових праць
за матеріалами
XVIII Всеукраїнської
науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

Ужгород
10–11 жовтня 2024 р.

Неперервна освіта: актуальні дискурси. Збірник наукових праць за матеріалами XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Ужгород: ЗППО, 2024. 241 с.

У збірнику наукових праць представлено матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Неперервна освіта: актуальні дискурси» (10-11 жовтня 2024 р., м. Ужгород). До нього ввійшли статті відомих українських та зарубіжних учених, викладачів закладів вищої освіти, практичних працівників освітніх установ з таких тематичних напрямків: стан, проблеми та перспективи розвитку сучасної освіти; імперативи та домінанти неперервної освіти в контексті євроінтеграції; інноваційні освітні технології та методики навчання: сучасні виклики, досвід упровадження; педагогіка, методика, психологічний супровід неперервної освіти в полікультурному середовищі; психологічне благополуччя особистості в умовах війни: українські реалії та міжнародний досвід; безпечне та здорове освітнє середовище: нові виміри; психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання; освітній менеджмент в умовах воєнного стану та повоєнний час.

Збірник наукових праць адресований науковцям, педагогам-практикам, фахівцям у галузі дошкільної, початкової, інклюзивної, середньої, загальної та вищої освіти.

За достовірність фактів, дат, назв, посилань на літературні джерела тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

*Рекомендовано до друку рішенням Науково-методичної ради
(протокол № 6 від 4 листопада 2024 р.)
та Вченої ради
(протокол № 6 від 4 листопада 2024 р.)
Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти*

Оксана КАС'ЯНЕНКО, Вікторія БЛИЧКО, ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	34
Борис КАЧУР, Мирослава КАЧУР АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	38
Оксана КОЛОДИЧ СОЦІАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ УЧНІВ З РІЗНИМИ ТИПАМИ ОСВІТНІХ ТРУДНОЩІВ	42
Мирослава МАЗУРОК ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО В КОНТЕКСТІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ	45
Анжеліка МАШКАРИНЕЦЬ-БУТКО НЕПЕРЕРВНА ОПІКА ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ІНТЕРНАТНОГО ТИПУ В УКРАЇНІ	48
Олена НИЗКОВСЬКА ОБЛАШТУВАННЯ УКРИТТІВ У БЕЗПЕЧНОМУ ПРЕДМЕТНО-ПРОСТОРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ОСНОВА	53
Оксана ПОПОВИЧ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	61
Ганна РЕГО РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	64
Ірина СТЕЦЕНКО ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ІНЖЕНЕРНОГО ТИЖНЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	69

ПОПОВИЧ ОКСАНА,
ORCID ID: 0000-0002-0321-048X,
доктор педагогічних наук,
декан педагогічного факультету
Мукачівського державного університету
м. Мукачево, Україна

МОРАЛЬНО-ЕТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Метою професійної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти є організація навчання, виховання та розвитку вихованців під час здобуття ними дошкільної освіти шляхом формування ключових компетентностей відповідно до державного стандарту [6]. Досягнути цієї вагомий мети спроможний, на нашу думку, тільки професійно компетентний, конкурентоспроможний, мобільний фахівець, якому притаманні відповідні професійно значущі якості особистості, серед яких першочерговими вважаємо моральні (доброта, гідність, справедливість, чесність, порядність, повага, відповідальність, толерантність, скромність та ін.) та емоційні (любов до дітей, до життя, артистизм, оптимізм, чуйність, впевненість та ін.). Відповідно, однією з вагомих професійних компетентностей професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» виокремлює морально-етичну, яка передбачає здатність фахівців дошкільної освіти враховувати культурні, релігійні, соціальні та мовні особливості родини під час освітнього процесу та здійснювати його незалежно від власних поглядів, стереотипів та упереджень [6]. Розглянемо це більш детально.

Слід зазначити, що в сучасній науці терміном «професійна компетентність» позначають як високий рівень готовності до педагогічної діяльності, так і здатність педагога на високому рівні здійснювати педагогічну діяльність, виявляючи свій особистісний інтелектуальний та творчий потенціал. Тобто, професійна компетентність є узагальненим показником професіоналізму, умінням особистості вільно орієнтуватися у складних умовах професії, оперувати суб'єктивними та об'єктивними її складовими, запроваджувати новітні технології, методи та засоби здійснення діяльності.

Професійна компетентність майбутніх фахівців дошкільного виховання визначається А. Богуш як «інтегративна професійно-особистісна характеристика, що охоплює сукупність цінностей, мотивів, знань, умінь, досвіду, особистісних та психологічних якостей, які забезпечують здатність фахівця ефективно виконувати професійні функції й завдання, сприяють самореалізації та саморозвитку особистості» [2, с.44]. Академік переконана, що професійна компетентність дає

можливість фахівцю успішно виконувати різноманітні види професійної діяльності, поєднує в собі великий спектр практичних дій і знань, показує ступінь сформованості професійної культури фахівця і визначає результати його роботи [2, с. 44].

Науковці О. Косенчук та Н. Бахмат визначають професійну компетентність майбутніх вихователів як «багатофакторне явище, що охоплює систему теоретичних знань і способів їхнього застосування в конкретних педагогічних ситуаціях, ціннісні орієнтації майбутніх вихователів, а також інтегративні показники їхньої культури (мова, стиль спілкування, ставлення до себе і своєї діяльності, до суміжних галузей знання тощо)» [4, с. 250].

Погоджуємося з Л. Березовською, що на сучасному етапі розвитку суспільства простежується руйнація морально-духовних та етичних цінностей, загальної культури особистості. Тому нагальною потребою у процесі професійної підготовки вихователів закладів дошкільної освіти, як зазначає авторка, є його етичний розвиток, який передбачає підвищення рівня загальної культури, моральної свідомості, міжособистісної взаємодії відповідно до норм і правил педагогічної етики. Отже, етичні цінності педагога є одними із визначальних у професійному становленні вихователя, оскільки акумулюється у моральну культуру дітей, а отже, ставлять високі вимоги до професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти [1, с.129]. Дослідниця акцентує увагу на тому, що працюючи з дітьми, батьками дітей, вихователька закладу дошкільної освіти має володіти не лише ґрунтовними теоретичними знаннями, а й навичками партнерської взаємодії, культури спілкування; дотримуватися норм і правил етикету. Усвідомлюючи практичні аспекти професійної діяльності вихователя, важливою вимогою педагогічної етики є любов до дітей, уміння педагога прийняти дитину такою, якою вона є, співпереживати, відчувати настрій дитини, її прагнення, допомагати розвивати індивідуальні здібності. У процесі здійснення педагогічної діяльності вихователька керується такими принципами, як: гуманність, демократичність, справедливість, професіоналізм, взаємна повага. Л. Березовська переконана, що не лише ґрунтовні теоретичні знання, практичні вміння і навички є ключовими у професійній діяльності вихователя, але й професійно-етичні, особистісні якості педагога, його моральна культура виступають показниками його професійної компетентності. У цьому зв'язку пріоритетним завданням закладів вищої освіти є виховання особистості, здатної до морального самовдосконалення та саморегуляції своєї діяльності з чітко визначеними морально-духовними та етичними цінностями [1, с.130-131]. Як стверджував І. Зязюн, «педагогу окрім наявності у нього знань і умінь необхідні певні особистісні якості, оскільки сам педагог є інструментом впливу на дитину (і цим інструментом є його душа), то він має бути чуттєвим до іншої людини, гуманним у своїх помислах» [3].

Цінним для нас є дослідження Л.Лохвицькою психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до процесу морального виховання дітей, в якому зазначено, що особливості процесу цієї підготовки полягають в осмисленні студентами необхідності свого особистісного удосконалення; розвитку комплексу професійних рис, якостей, здібностей; формуванні про-

фесійної компетенції і власного морального потенціалу; вивченні матеріалу змістового наповнення навчальних курсів для впровадження їх у власній професійній діяльності [5].

Отже, морально-етична компетентність майбутніх вихователів є надзвичайно вагомим для здійснення ефективної професійної діяльності в умовах закладу дошкільної освіти з огляду на процеси, які відбуваються в сучасному полікультурному суспільстві (посилення міграційних процесів, міжетнічні конфлікти, трансформації інституту сім'ї, функціонування різноманітних культурних, релігійних організацій тощо) і безпосереднім чином впливають на формування особистості його найменших громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Березовська Л. І. Формування професійно-етичної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Випуск 3 (144). Одеса, 2023. С.128-134.

2. Богуш А. М. Компетентнісний підхід до комунікативно-мовленнєвої професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти. Комунікативно-мовленнєвий супровід ставлення україномовної особистості майбутніх фахівців дошкільної освіти півдня України: навч. посіб. Одеса, 2013. С. 32–92.

3. Зязюн І. А. Філософія педагогічної наукової методології. Професійна освіта: педагогіка і психологія. Україно-польський журнал. 2007. Вип. 9. С. 49–69.

4. Косенчук О. Г., Бахмат Н. В. Модель інформаційно-комунікаційного забезпечення управління якістю дошкільної освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. 2019. Вип. 1 (69). С. 246–257.

5. Лохвицька Л. Психолого-педагогічна підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до процесу морального виховання дітей. Рідна школа. 2012. № 11 (995). Листопад. С. 70–74.

6. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти». Наказ Міністерства освіти України №755-21 від 19.10.2021 р. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>